

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Вченою радою університету
протокол №3 від 25.10.2022 р.
уведена в дію наказом ректора
№ 218-р від 25.10.2022 р.**

Ректор

Богдан БУЯК

СЕРТИФІКАТНА ПРОГРАМА

«РАННЄ ВТРУЧАННЯ»

за спеціальністю 016 Спеціальна освіта

галузі знань 01 Освіта

Тернопіль, 2022 р.

Розробники сертифікатної програми:

Слозанська Ганна Іванівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Горішна Надія Мирославівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти ТНПУ імені Володимира Гнатюка

Поліщук Віра Аркадіївна, доктор педагогічних наук, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти ТНПУ імені Володимира Гнатюка

Ковальчук Ганна Юріївна, асистент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти ТНПУ імені Володимира Гнатюка

I. Опис сертифікатної програми

1. Загальна інформація	
Назва освітньої програми	Раннє втручання
Рівень освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
Спеціалізація	016.01 Логопедія
Освітня програма	Логопедія
Факультет	Педагогіки та психології
Кафедра	Спеціальної та інклюзивної освіти
Обсяг сертифікатної програми	16 кредитів ЄКТС
Передумови	Навчання за спеціальностями 016 Спеціальна освіта (за спеціалізацією Логопедія), 012 Дошкільна освіта, 053 Психологія для здобуття освітніх рівнів «бакалавр» (не нижче третього курсу навчання) та «магістр»
Мова викладання	Українська
Документ про опанування сертифікатної програми	Сертифікат встановленого зразка ТНПУ ім. В. Гнатюка
Термін дії сертифікатної програми	безстроково
Інтернет- адреса постійного розміщення сертифікатної програми	https://tnpu.edu.ua/about/public_inform/akredytatsiia%20ta%20litsenzuvannia/osvitni_prohramy/bakalavr/fpp/016.php
2. Мета освітньої програми	
Формування у слухачів загальних і спеціальних компетентностей, необхідних для організації та здійснення надання послуги раннього втручання для підвищення якості життя сімей з дітьми, які мають порушення розвитку, зокрема мовленнєвого або в яких існує ризик виникнення таких порушень, їх ступеня адаптованості.	
3. Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань,	Галузь знань 01 «Освіта / Педагогіка» Спеціальність 016 «Спеціальна освіта» Спеціалізація: 016.01 Логопедія

спеціальність, спеціалізація)	Об’єкти вивчення: нормативно-правові засади, принципи, методи, технології, функції та принципи роботи надавачів послуги раннього втручання, діагностичні критерії, корекційно-розвивальні підходи в системі раннього втручання, моделі надання допомоги, міждисциплінарна взаємодія та координація, теоретико-методичні засади попередження та корекції порушень мовленнєвого та психічного розвитку у дітей раннього віку, принципи побудови та методи реалізації сімейного плану раннього втручання. Теоретичний зміст предметної області: поняття, категорії та термінологія у сфері раннього втручання та спеціальної освіти, нормативно-правові засади, принципи, методи і технології пропедевтики, діагностики та корекційної допомоги дітям раннього віку з порушеннями розвитку, зокрема мовлення або ризиком їх виникнення, медичні, психологічні, педагогічні, соціальні аспекти, а також психофізіологічні особливості дітей раннього віку. Методи, методики та технології: загальнонаукові й психолого-педагогічні методи, сучасні методи корекційно-розвиткової роботи з дітьми раннього віку, інформаційно-комунікаційні технології. Інструменти та обладнання: сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; програмне забезпечення та інструменти, необхідні у процесі пропедевтики, діагностики та надання корекційно-розвиткових послуг дітям з порушеннями розвитку, зокрема мовлення або ризиком їх виникнення.
Орієнтація сертифікатної програми	Програма пропонує системний та комплексний підхід до опанування спеціальними компетентностями з надання послуги раннього втручання для підвищення якості життя сімей з дітьми, які мають порушення розвитку, мовленнєвого зокрема, або в яких існує ризик виникнення таких порушень, їх ступеня адаптованості. Освітні компоненти програми орієнтовані на актуальні питання опанування компетентностями з попередження появи порушень розвитку, мовленнєвого зокрема, їх діагностики, провадження корекційно-розвиткової роботи з дітьми раннього віку з порушеннями розвитку або ризиком їх

	появи та консультування їх батьків трансдисциплінарною командою фахівців.
Основний фокус сертифікатної програми	Програма спрямована на всебічне вивчення специфіки пропедевтичної, діагностичної, корекційно-розвиткової, консультативної роботи сім'ями, які виховують дітей з порушеннями у розвитку або ризиками їх виникнення, що забезпечує можливості для здійснення професійної діяльності у системі раннього втручання, подальшої освіти та кар'єрного розвитку. Ключові слова: діти з порушеннями розвитку раннього віку, пропедевтика, діагностика, корекційно-розвиткові послуги, командна взаємодія, скринінг розвитку дитини, сімейний план раннього втручання.
Особливості сертифікатної програми	Сертифікатна програма побудована на основі авторських курсів, містить актуальний та унікальний контент, базується на використанні інтерактивних методів та інформаційно-комунікативних технологій навчання, що дозволяє отримати якісні знання та ефективні практичні навички, розширити кар'єрні можливостей у сфері використання моделей та методів інтелектуального аналізу гетерогенних даних з різних джерел та їх спільного використання для розв'язання важливих прикладних задач.
4. Придатність випускників до працевлаштування	
Придатність до працевлаштування	Випускники сертифікатної програми можуть залучатись до організації та здійснення надання послуги раннього втручання для підвищення якості життя сімей з дітьми, які мають порушення розвитку, зокрема мовленнєвого або в яких існує ризик виникнення таких порушень, їх ступеня адаптованості, а також проведення діагностичних, корекційно-розвиткових занять з дітьми раннього віку з порушеннями розвитку, зокрема мовлення на умовах цивільно-правових договорів.
5. Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Основним підходом у навчанні є практико- та проблемноорієнтоване студентоцентроване навчання з елементами самоосвіти. В освітньому процесі використовуються традиційні форми роботи, такі як лекції, практичні заняття, групові та індивідуальні консультації, методи моделювання професійних ситуацій, розв'язання ситуативних завдань, рольові та імітаційні ігри, дискусії тощо.

Оцінювання	У програмі застосовується рейтингова система накопичення балів (ЄКТС). Для оцінювання знань слухачів використовуються такі види контролю: поточний, що передбачає оцінювання результатів навчальної діяльності слухачів під час семінарських та практичних занять (усні та письмові опитування, контрольні роботи, тести, есе, презентації); та підсумковий контроль у формі заліку з кожного з освітніх компонентів програми. Оцінювання навчальних досягнень слухачів здійснюється згідно з <u>Положенням про систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти</u>.
6. Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у процесі психолого-педагогічного супроводу, діагностичної та корекційно-розвиткової роботи з сім'ями, які виховують дітей з порушеннями розвитку або ризиком їх появи, що передбачає застосування основних теорій і методів спеціальної освіти та спеціальної методики розвитку мовлення і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 4. Здатність працювати в команді. ЗК 5. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК 6. Здатність діяти в нестандартних ситуаціях. ЗК 7. Здатність нести персональну відповідальність за результати прийняття професійних рішень. ЗК 8. Здатність до комунікацій у межах професійної діяльності. ЗК 9. Здатність проявляти лідерські якості. ЗК 10. Здатність вирішувати/запобігати конфліктним ситуаціям. ЗК 11. Здатність ефективно управляти робочим часом .

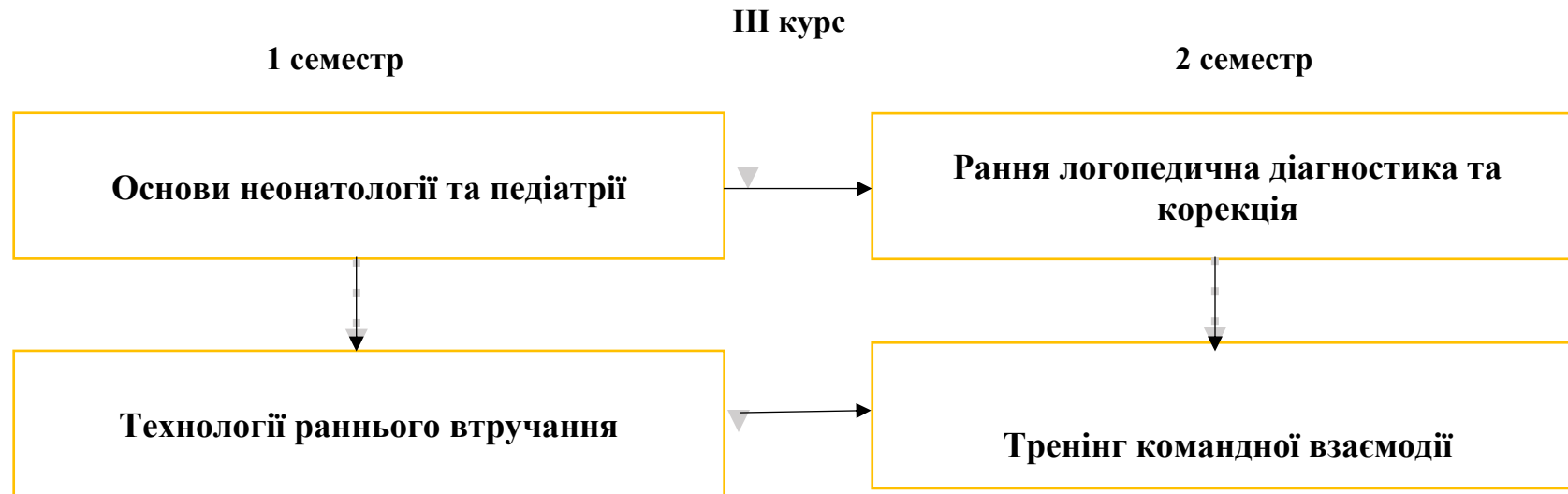
	ЗК 12. Здатність спілкуватись державною мовою як усно, так і письмово у професійній діяльності, протидіяти її дискримінації.
Фахові компетентності (ФК)	ФК 1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку та навчання осіб з особливими освітніми потребами. ФК 2. Здатність планувати та здійснювати корекційно-розвиткову роботу з урахуванням порушень у розвитку, актуального стану та потенційних можливостей дитини, педагогічного та соціального контексту. ФК 3 Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами. ФК 4. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального середовища. ФК 5. Готовність до діагностико-консультативної діяльності. ФК 6. Здатність розуміти, визначати та узгоджувати потенціал педагогічного впливу батьків, шкільного колективу, соціокультурного середовища для реалізації завдань мовленнєвого розвитку дитини.
6. Програмні результати навчання	
ПРН 1	Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних завдань з попередження, діагностики, корекції порушень розвитку у дитини, інформування, консультування, налагодження взаємодії з сім'єю.
ПРН 2	Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.
ПРН 3	Застосовувати для розв'язування завдань професійної діяльності сучасні методи і методики діагностики порушень розвитку, зокрема мовленнєвого у дітей критично оцінювати достовірність одержаних результатів, визначати на їх основі потреби дітей та завдання корекційно-розвиткової роботи.
ПРН 4	Розуміти зміст та особливості організації надання послуги раннього втручання, психолого-педагогічного супроводу сім'ї та корекційного процесу з розвитку мовлення дітей у дітей раннього віку.

ПРН 5	Планувати та реалізувати логопедичний супровід на основі результатів психолого-педагогічної діагностики дітей раннього віку порушеннями мовленнєвого розвитку з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.
ПРН 6	Організовувати і здійснювати діагностико-консультативну роботу з вивчення розвитку мовлення дітей раннього віку.
7. Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Освітній процес забезпечується науково-педагогічними працівниками, які мають відповідну базову освіту та/або наукові ступені/звання, практичний досвід. Залучення викладачів до викладання на сертифікатній програмі здійснюється на принципах відповідності їх наукових спеціальностей галузі знань та спеціальності; моніторингу рівня їх наукової активності; систематичного підвищення професійної кваліфікації; впровадження результатів наукової діяльності та стажування у навчальний процес.
Матеріально-технічне забезпечення	Освітній процес здійснюється в аудиторіях та спеціалізованих кабінетах, обладнаних сучасними технічними засобами навчання. Слухачі мають можливість користуватися комп'ютерними класами з безкоштовним доступом до мережі Інтернет, бібліотекою, спортивними залами і майданчиками, пунктами харчування. Стан усіх приміщень відповідає вимогам правил пожежної безпеки та санітарним вимогам.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Система інформаційного забезпечення сертифікатної програми включає: офіційний сайт університету (http://tnpu.edu.ua), сторінка кафедри у мережі Facebook (https://www.facebook.com/groups/204551090068625), точки бездротового доступу до Інтернету; наукова бібліотека, читальні зали, електронний архів-репозитарій (http://dspace.tnpu.edu.ua/index.jsp?locale=ua), електронний каталог віртуальної бібліотеки (http://catalog.library.tnpu.edu.ua); віртуальне навчальне середовище Moodle (https://elr.tnpu.edu.ua/); дидактичні матеріали для самостійної та індивідуальної роботи слухачів з освітніх компонентів сертифікатної програми.

II. Перелік компонент сертифікатної програми та їх логічна послідовність

Код н/д	Компоненти сертифікатної програми	Кількість кредитів	Форма підсумк. контролю
1	2	3	4
I. ОBOB'ЯЗKOBІ КОМПОНЕНТИ			
3 курс			
OK.1	Основи неонатології та педіатрії	4	залік
OK.2	Технології раннього втручання	4	залік
OK.3	Рання логопедична діагностика та корекція	4	залік
OK.4	Тренінг командної взаємодії	4	залік
II. АТЕСТАЦІЯ			
	Комплексний іспит		
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		16	

III. Структурно-логічна схема сертифікатної програми

IV. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Навчання за сертифікатною програмою завершується атестацією слухачів у формі комплексного іспиту з виявленням рівня досягнення програмних результатів і компетентностей, передбачених програмою.

V. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

	ОК.1	ОК.2	ОК.3	ОК.4
ЗК 1	•	•	•	•
ЗК 2	•	•	•	•
ЗК 3	•	•	•	•
ЗК 4	•	•	•	•
ЗК 5	•	•	•	•
ЗК 6	•	•	•	•
ЗК 7	•	•	•	•
ЗК 8	•	•	•	•
ЗК 9	•	•	•	•
ЗК 10	•	•	•	•
ЗК 11	•	•	•	•
ЗК 12	•	•	•	•
ФК 1	•	•	•	
ФК 2		•	•	
ФК 3		•	•	•
ФК 4		•	•	•
ФК 5	•	•	•	
ФК 6			•	•

VI. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми

	ОК.1	ОК.2	ОК.3	ОК.4
ПРН 1	•	•	•	•
ПРН 2	•	•	•	
ПРН 3		•	•	
ПРН 4		•		•
ПРН 5		•	•	
ПРН 6		•	•	•

VII. Використана та рекомендована література

1. Закон України «Про вищу освіту». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.06.2020 р. № 799 «Про затвердження стандарту вищої освіти України за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти». Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/2020/06/17/016-spetsialna-osvita-bakalavr.pdf>.
3. Положення про організацію освітнього процесу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Режим доступу: http://tnpu.edu.ua/about/public_inform/upload/2022/Polozhennia_pro_orhanizatsiiu_osvitnoho_protsesu.pdf
4. Положення про систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Режим доступу: https://tnpu.edu.ua/about/public_inform/upload/2024/Polozhennja_pro_systemu_otsinjuvannja.pdf
5. Положення про сертифікатні програми Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Режим доступу: https://tnpu.edu.ua/about/public_inform/upload/2024/Polozhennia_pro_sertyfikatni_programy.pdf

Керівник освітньої програми

Гуменюк О.С.

Програма схвалена на засіданні
кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
Протокол № 5 від «04» листопада 2022 р.

Завідувач кафедри

Слозанська Г.І.

Програма затверджена вченою радою
факультету педагогіки і психології
Протокол № 3 __ від « 24 жовтня _ 2022 р.

Голова ради факультету

Чайка В.М.

Освітньо-професійна програма рекомендована до впровадження вченою радою
Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира
Гнатюка

Протокол № 3 від «25» 10 2022 р.

Учений секретар університету

Зміст та обсяг освітніх компонентів сертифікатної програми

№ теми	Назви компонентів і тем сертифікатної програми	кі-сть ауд. год.	
		лекції	практичні
	Технології раннього втручання		
Тема 1	Раннє втручання у роботі з дітьми з порушеннями розвитку та їх сім'ями	2	
Тема 2	Український та зарубіжний досвід надання послуги раннє втручання для дітей з порушеннями розвитку та їх сімей	2	
Тема 3	Раннє втручання у роботі з дітьми з порушеннями розвитку та їх сім'ями	2	2
Тема 4	Організація надання базової комплексної послуги раннє втручання дітям з порушеннями розвитку	2	2
Тема 5	Практика надання послуги раннього втручання	2	2
Тема 6	Міждисциплінарна команда фахівців при наданні послуги раннє втручання	2	2
Тема 7	Сімейно-орієнтований підхід при наданні послуги раннього втручання	2	2
Тема 8	Діти з ПР як отримувачі базової комплексної послуги раннього втручання	2	2
Тема 9	Психогігієна раннього онтогенезу	2	2
Тема 10	Нервово-психічний та пізнавальний розвиток дитини з народження до 6 років	2	2
Тема 11	Діти з ПР як отримувачі базової комплексної послуги раннього втручання	2	2
Тема 12	Формування психічних процесів та соціально-емоційних станів у дітей раннього віку		2
Тема 13	Поглиблена оцінка мовленнєвого розвитку дитини раннього віку		2
Тема 14	Моделі у раннього втручання	2	2
Всього		24	24
	Основи неонатології та педіатрії		
Тема 1	Предмет і завдання неонатології.	2	2
Тема 2	Недоношені діти та діти, які народжені з малою масою тіла.	2	2

Тема 3	Хвороби новонароджених.	2	2
Тема 4	Розвиток педіатрії в Україні.	2	2
Тема 5	Характеристика доношеної новонародженої дитини.	2	2
Тема 6	Захворювання серцево-судинної системи у дітей.	2	2
Тема 7	Захворювання органів дихання у дітей.	2	2
Тема 8	Захворювання органів дихання у дітей.	2	2
Тема 9	Дитячий церебральний параліч.	2	2
Тема 10	Уроджені захворювання нервової системи.	2	2
Тема 11	Інфекційні захворювання нервової системи.	2	2
Тема 12	Невідкладні стани у дітей.	2	2
Всього		24	24
Тренінг командної взаємодії			
Тема 1	Команда: характеристики, стадії розвитку.	2	2
Тема 2	Рольова структура команди.	2	2
Тема 3	Правила командної роботи.	2	2
Тема 4	Особливості командного підходу в професійній діяльності фахівців із спеціальної освіти.	2	2
Тема 5	Комунікація у команді.	4	4
Тема 6	Лідерство у командній роботі.	4	4
Тема 7	Технології командної взаємодії в процесі психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП.	4	4
Тема 8	Управління конфліктами у команді.	4	4
Всього		24	24
Рання логопедична діагностика та корекція			
Тема 1	Предмет, завдання і принципи ранньої логопедичної діагностики та корекції. Теоретичні та методологічні основи.	2	2
Тема 2	Анатомічні та фізіологічні характеристики розвитку дитини раннього та молодшого дошкільного віку.	2	2
Тема 3	Психофізичний та мовленнєвий розвиток дітей першого року життя	2	2
Тема 4	Психофізичний та мовленнєвий розвиток дітей другого року життя	2	2
Тема 5	Психофізичний та мовленнєвий розвиток дітей третього року життя	4	4

Тема 6	Логопедична діагностика. Загальна схема обстеження, збір анамнезу. Причини порушень мовлення.	4	4
Тема 7	Мовленнєві порушення та їх корекція у ранньому віці	4	4
Тема 8	Активізація мовленнєвої діяльності у дітей раннього віку	2	2
Тема 9	Методики раннього втручання.	2	2
Всього		24	24